

la química biològica. Els bacteriòlegs treballen frebrosament. Es segur que no passaran molts anys sense posseir tots els sèrums i vacunes preventives i curatives. Els cirurgians i especialistes tampoc descansen. Fan coses meravelloses amb l'auxili del Raig X, Ràdiu, Diatèrmia, etc., etc. Això vol dir que un jorn vindrà que la medicina haurà realitzat tota l'evolució, dins la màxima perfecció.

Doncs, bé, d'aquí naix el curanderisme. Mentre la medicina no hagi conquerit els mitjans per a curar tots els mals, la gent ignorant, faltada de sentit comú, anirà a casa del curander. Això no és cap justificatiu. Encara que faci el metge un pronòstic reservat, greu, i fins estant plenament convençut que cap èxit pot assolir, és fa ben bé càrrec que la seva missió és sagrada, i que la seva carrera és un sacerdoci, i no abandona el pacient. Al contrari, estudia amb extraordinari interès aquell cas, per veure si aconsegueix un èxit o almenys millorar-li la salut, sentint a l'ensem un benestar o una gran contrarietat, segons sigui el resultat, però sempre amb la consciència tranquil·la d'haver complert el seu deure.

La psicologia del curander

Anem a parlar, si bé amb pena, fàstic i repugnància, del curander. És un tipus amoral, un cínic, sense escrúpol de cap classe. Acostuma quasi sempre ésser la figura representativa del garlaira. Com és de suposar, malparla continuament del metge, per eminent que sigui. De la seva intelligença, val més no parlar-ne; la majoria no saben escriure ni la seva pròpia firma.

Respecte les conseqüències del curanderisme, podria citar tot aquell mostruari variadíssim de fets, que diàriament els metges presenciem als Hospitals, clíniques i despatxos particulars, de resultats fatalíssims, i a vegades irreparables. No els repeteixo. Tots els sabem a bastament.

Els seus tractaments

Per a ells, res no hi ha impossible. Tot ho curen. Qui per mitjà de les tres creus. Qui acut al sistema de les oracions, i dic sistema, perquè hi ha una oració pel malalt del ventre, una altra per les hemorràgies, etc. Hi ha la curació valent-se de les herbes. Escolti—diu el curander al ma-

lalt—: vostè prendrà en dejú tal o qual herba, aquesta herba la farà bullir nou minuts; compte que no en bulli deu; tenen d'ésser nou minuts exactes. Després hi posarà mitja unça de sucre roig. Té d'ésser roig, m'entén?

Hi ha qui recomana l'oli de llangardaix, per al tractament de l'histerisme, que si bé no cura, almenys fa força mala olor.

Hi ha una malaltia, que els metges encara no coneixen, és sabuda solament pels curanders: en diuen trobar-se espatllat del pit. La curen fent passar una criatura bessona pel damunt del pacient, segurament per espatllar-lo, si és que no n'estava.

La icterícia la curen alguns d'ells fent beure al malalt, sense que ell en sàpiga res, com és natural, un infús de dotze polls. Aquest remei ha d'ésser un xic molestós, car obliga a trobar una persona que porti al seu damunt una dotzena de polls, i, a la vegada, que se'n vulgui desprendre.

A la província de Barcelona, hi ha un poble on existia un curander que posseïa un gec, que tenia el mèrit de curar totes les malalties que donaven lloc a febre. Era conegut pel gec de les febres. Corria per totes les poblacions on hi havia un malalt amb temperatura. El gec era posat damunt del malalt, i el curander pronunciava una oració.

Tots sabem que els herniats, a la nit de Sant Joan, són passats per un roure, a l'objecte de curar-los.

Prou, perquè mai no acabaria. Però abans vull explicar un cas extremadament còmic, que a mi em va succeir.

Existia a Reus un curander, que ignoro si és viu i si encara actua. La gent l'anomenava per una cosa que els bous porten al cap. Acudien a la seva casa, com si anessin a una romeria. Aquest curander negociava amb altre classe d'animals.

Els meus pares varen comprar-li un cavall, portant-lo ell a casa. Jo, llavors, era un estudiant de batxillerat, i una de les meves entremaliadures, fou tirar una pedra contra un gall de casa, tocant-lo a la cuixa i quedant sense caminar. Jo, per la por d'ésser renyat, no vaig voler dir res.

Als dos dies del fet, portava el cavall l'esmentat curander. La meua mare va ensenyar-li el gall malalt, i li diu: —Vol explicar-me què té aquesta bestiola, que fa un parell de dies que el veig